

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ น้ำตกกระหิิง

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ
จังหวัดจันทบุรี

เริ่มต้นจากที่ทำการอุทยานฯ ไปสิ้นสุดที่
น้ำตกชั้นที่ 8 ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร

ใช้เวลาในการเดิน 2 ชั่วโมง

เดินป่าอย่างไร?

จะได้ทั้งประโยชน์และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

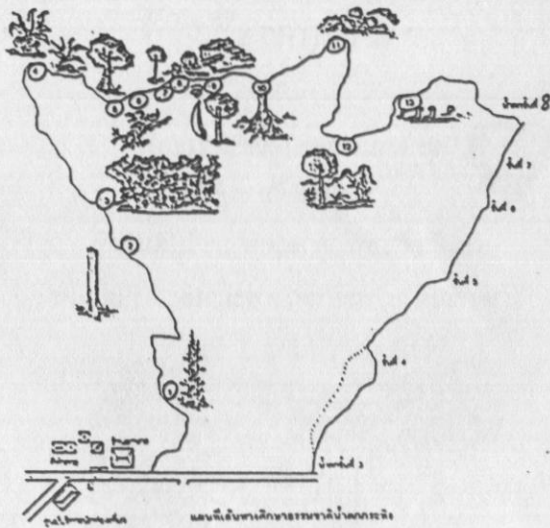
ก่อนเดินป่าจะต้องเตรียมร่างกายและจิตใจให้พร้อม
แต่งกายให้รัดกุม ศึกษาภูมิประเทศก่อนที่จะเดิน ขณะที่อยู่
ในป่าควรใช้เสียงให้น้อยที่สุด สังเกตดูสิ่งต่างๆ รอบตัว
ก้าวเท้าสม่ำเสมอ ถ้าทางชันให้โน้มตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย
พยายามอย่าถืออะไรไว้ในมือ เมื่อเหนื่อยให้หยุดพัก ดื่มน้ำที่
ละน้อยๆ บันทึกรายละเอียดสิ่งที่น่าสนใจ ถ้าท่านรู้จักวิธีการ
เดินป่าที่ถูกต้องก็จะสามารถเดินป่าได้อย่างสนุกสนาน
เพลิดเพลินและได้รับความรู้อีกด้วย

สนับสนุนโดย
โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

แผนที่เส้นทางศึกษาระบบนิเวศน้ำตกกระทิง

จุดศึกษาที่ 1 ไม้ คันทองที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ไม้เป็นพืชตระกูลเดียวกับหญ้า คือ เป็นหญ้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ส่วนใหญ่ไม้มักเกิดรวมกันเป็นกอทำให้มันสามารถทรงตัวได้ดี ไม้เป็นไม้ล้มลุก สืบพันธุ์โดยอาศัยเมล็ด เมื่อไม้ออกดอกแล้วต้นจะตายและจะโปรยเมล็ดไว้เป็นจำนวนมาก ประโยชน์ของไม้มีอยู่มากมาย เช่น รากและหน่อเป็นอาหารของ หมูป่า เม่น ช้าง กวาง

ใบไม้และยอดอ่อน

เป็นอาหารของช้าง

เมล็ดเป็นอาหารของ

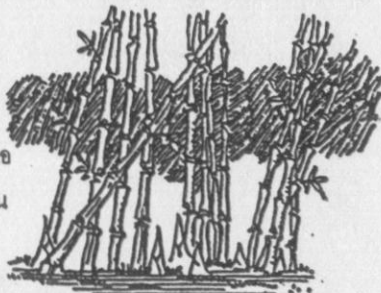
ไก่ป่า มนุษย์นำหน่อ

มาเป็นอาหาร ลำต้น

ใช้จักสาน ทำแพ

สร้างบ้าน รากไม้

ช่วยยึดดินไม่ให้เกิดการพังทลาย ใบที่ร่วงหล่นและลำต้นที่ตายทับถมกันกลายเป็นธาตุอาหารพืชต่อไป

จุดศึกษาที่ 2 กระบวนการย่อยสลาย

สิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์เมื่อตายลงจะมีสิ่งมีชีวิตจำพวก เห็ด รา ปลวกและจุลินทรีย์ต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้ย่อยสลายให้กลายเป็นธาตุอาหารพืชที่หมุนเวียนอยู่ในระบบนิเวศน์

พื้นที่ที่มีอุณหภูมิ

และความชื้นสูง

การย่อยสลายจะเป็นไป

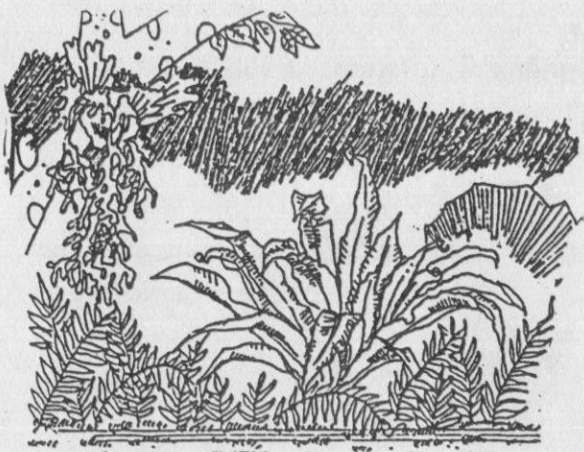
อย่างรวดเร็ว

จุดศึกษาที่ 3 ป่าดงดิบ

ป่าดงดิบหรือป่าดิบชื้นมีกระจายอยู่ทางภาคใต้, ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มักพบในบริเวณที่มีฝนตกเกินกว่า 2,000 มิลลิเมตรปี และอุณหภูมิค่อนข้างสูงตลอดปี อยู่ในความสูงไม่เกิน 600 เมตรจากระดับน้ำทะเล ลักษณะโดยทั่วไปจะเป็นป่ารกทึบมีความชื้นสูงพันธุ์พืชที่สำคัญ ได้แก่ ยาง ลำลอง กระบาก หวาย ปาล์ม และเถาวัลย์ต่างๆ

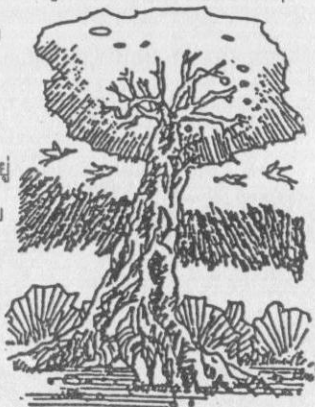

จุดศึกษาที่ 4 เฟิร์น พืชในโลกดึกดำบรรพ์

เฟิร์นเป็นพืชในสมัยโลกยุคดึกดำบรรพ์เมื่อประมาณ 400 ล้านปี เรามักพบเฟิร์นในป่าหรือสถานที่ที่มีความชื้นสูงในเขตร้อนหรือเขตอบอุ่น เฟิร์นขยายพันธุ์โดยการใช้สปอร์ ในปัจจุบันนิยมนำเฟิร์นมาเพาะเลี้ยงเพื่อนำไปใช้เป็นไม้ประดับตามอาคารและสถานที่ต่างๆ เช่น เฟิร์นข้าหลวง ชายผ้าสีดา อนาคตของเฟิร์นค่อนข้างน่าเป็นห่วงเพราะป่าซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดและอยู่อาศัยของเฟิร์นกำลังลดจำนวนลง

จุดศึกษาที่ 5 ไทร นักบุญแห่งป่านักฆ่าเลือดเย็น

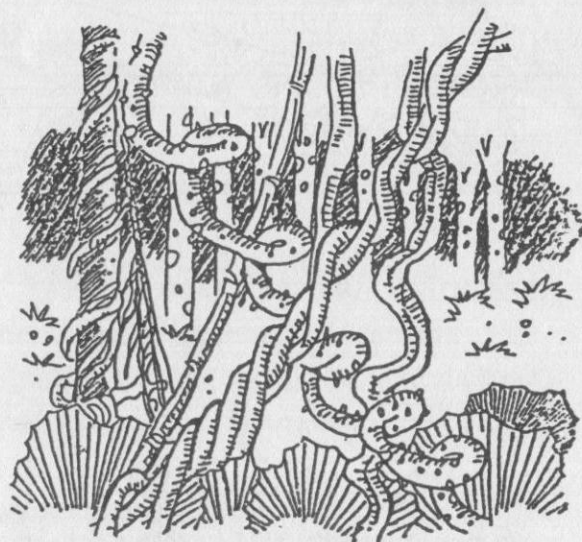
ไทรเป็นต้นไม้ที่มีประโยชน์ต่อระบบนิเวศอย่างมาก คือ เป็นแหล่งอาหาร เป็นที่อยู่อาศัยของบรรดาสัตว์ต่างๆ เมื่อผลไทรสุก บรรดานก และสัตว์ต่างๆ ก็จะพากันมากินผลไทร เมื่อนกถ่ายมูลที่มีเมล็ดไทรปนอยู่ลงบนต้นไม้อื่น เมื่อได้รับความชื้นและอุณหภูมิที่เหมาะสมเมล็ดไทรก็จะงอกเป็นต้นใหม่เจริญเติบโตหยั่งรากลงดิน และสร้างเนื้อเยื่อโอบรัดต้นไม้เดิมที่มันอาศัยอยู่นั้นไม่สามารถเจริญเติบโตและตายไปในที่สุด และไทรจะเจริญเติบโตแผ่กิ่งก้านสาขามิติดอกออกผลให้สัตว์ต่างๆ ได้พึ่งพาอาศัยต่อไป

จุดศึกษาที่ 6 เถาวัลย์ ผู้เชื่อมความสามัคคี

เถาวัลย์ที่เราเห็นในป่าดิบชื้นจะมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ถ้าเราสังเกตให้ดีจะเห็นว่าเถาวัลย์มีได้เลื้อยพันต้นไม้ต้นเดียว มีการแตกสาขาและเลื้อยจากต้นหนึ่งไปสู่อีกหลายๆ ต้น เปรียบเสมือนผู้เชื่อมความสามัคคีระหว่างต้นไม้กับต้นไม้ ช่วยให้ต้นไม้เหล่านั้นไม่โค่นล้มง่ายในยามที่ต้องเผชิญกับลมพายุ เถาวัลย์บางชนิดสามารถนำมาใช้เป็นสมุนไพรได้ เช่น เถาสะบ้า เถาม้ากระเทียม เถาของระอา เถาวัลย์บางชนิดมีน้ำอยู่ในลำต้นสามารถนำมาดื่มได้

- เถาสะบ้า - ถอนพิษไข้ โรคมะเร็ง คุดทะราด
 - เถาของระอา - ถอนพิษไข้ วัณโรค ประดง บำรุงกำลัง
 - เถาม้ากระเทียม - บำรุงกำลัง บำรุงโลหิต บำรุงธาตุ
- ปวดเมื่อย ปวดฟัน ประดง น้ำเหลืองเสีย

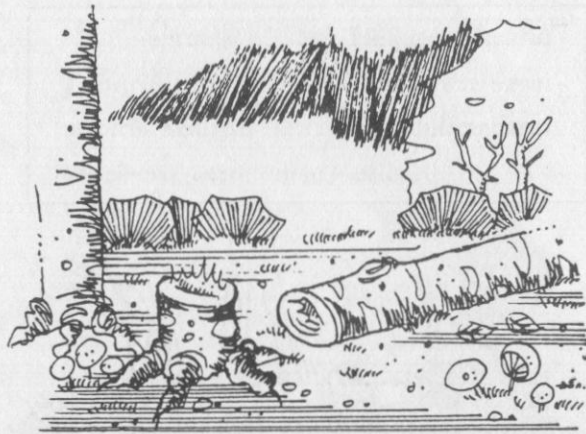
จุดศึกษาที่ 7 ต้นทำมัง (ไม้แมงดา)

เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ ใบเดี่ยวรูปไข่กว้างปลายแหลม ขึ้นตามปาดงดิบ เปลือกต้นและใบมีกลิ่นคล้ายแมงดา ใช้ทาถูแก้แมงดาเห็บ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด ประโยชน์ในทางยา ใช้ทำยาแก้จุกเลือด แน่นท้องอืด เพื่อ ขับลม

จุดศึกษาที่ 8 ไม้หอม (ไม้กฤษณา) ความยุติมีค่า

ไม้หอมหรือไม้กฤษณาเป็นไม้เนื้ออ่อนสีขาวนวล มีประโยชน์น้อย ไม่มีราคา แต่เมื่อเนื้อไม้แห้งแล้วจะมีราคาสูง ทำให้มีการลักลอบตัดไปขาย การลงแท่น คือ การที่เนื้อไม้ถูกเชื้อราทำลายทำให้เนื้อไม้กลายเป็นสีน้ำตาลหรือสีดำและมีกลิ่นหอม ใช้ในการปรุงแต่งเครื่องสำอางและน้ำหอม

ประโยชน์ทางยา ใช้ปungยาหอม แก้อาเจียน แก้ไข้ แก้ท้องร่วง บำรุงธาตุ ใช้จุดเป็นกำยาน

จุดศึกษาที่ 9 ไม้สำโรง ร่อนในหอยไปไหน

สำโรงเป็นไม้ยืนต้นสูงประมาณ 45 เมตร นิยมนำผลมารับประทาน ในตำรายาไทยจะใช้เปลือกหุ้มเมล็ดที่แช่น้ำ

จนพองตัวแล้วผสมกับน้ำตาลแล้วนำมา

รับประทานเป็นยาบรรเทา

อาการร้อนใน ปัจจุบัน

สำโรงเป็นพืชที่เสี่ยงต่อการ

สูญพันธุ์เพราะชาวบ้าน

ที่ลักลอบเข้าไปเก็บผล

สำโรงในป่าใช้วิธีการเก็บโดย

การโค่นต้น เนื่องจากต้นสำโรงมีลำต้นสูง ไม่สะดวกในการปีนขึ้นไปเก็บและผลสำโรงจะมีปีกเวลาที่ร่วงหล่นลงมาจะปลิวตามลมทำให้ตามเก็บได้ยาก

จุดศึกษาที่ 10 พุพอน การปรับตัวของต้นไม้

พุพอนคือส่วนโคนของต้นไม้ที่ปรับตัวให้แผ่กว้างออก

เพื่อช่วยค้ำยันลำต้นไม่ให้

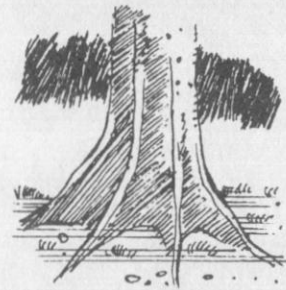
โค่นล้มง่ายและยังช่วย

เพิ่มขนาดของเนื้อเยื่อ

เจริญบริเวณผิวดินช่วย

ให้ดูดซับธาตุอาหาร

ได้มากขึ้น

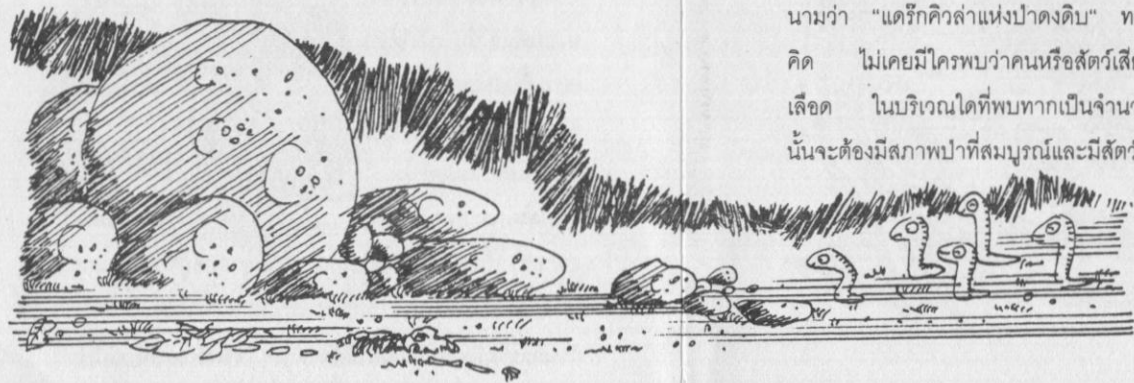

จุดศึกษาที่ 11 หิน ผู้ให้กำเนิดดิน

หินเป็นต้นกำเนิดของดิน เป็นปัจจัยสำคัญในการเกิดและดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตบนโลก โดยหินย่อยสลายผุกร่อนผสมกับซากพืชซากสัตว์ที่เน่าเปื่อยผุพังจนกลายเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเจริญเติบโตของพืชซึ่งเป็นแหล่งอาหารของสิ่งมีชีวิตนานาชนิด

หินที่พบในอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ คือ หินแกรนิต สีของหินแกรนิตจะแตกต่างกันไปตามปริมาณของแร่ที่ปะปนอยู่ แร่หลักๆ ที่พบมีอยู่ 3 ชนิด คือ

1. แร่เฟลสปาหรือหินฟันม้า มีสีขาวทึบหรือขาวขุ่นแบบขามกระเบื้อง ใช้เป็นส่วนผสมของยาสีฟัน
2. แร่ไมก้า เป็นเกล็ดสีดำ เขียวหม่นหรือสีทอง เนื้อค่อนข้างอ่อน นำไฟฟ้าได้ดี ใช้เป็นส่วนประกอบของเครื่องใช้ไฟฟ้า
3. แร่ควอตซ์ หรือหินเขี้ยวหนุมาน เป็นผลึกสีขาวใสเหมือนแก้ว ย่อยสลายยาก ใช้ในการอุตสาหกรรมเครื่องแก้ว

จุดศึกษาที่ 12 สมุนไพร สิ่งที่คนไทยไม่ควรลืม

สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยเป็นมรดกอันมีค่าของชาติที่สืบทอดกันมานาน แต่เมื่อมีการนำระบบการแพทย์ตะวันตกเข้ามาใช้อย่างแพร่หลาย สมุนไพรจึงค่อยๆ เลือนหายไปจากความทรงจำของสังคมไทย ปัญหาเหล่านี้จึงต้องรีบดำเนินการแก้ไขโดยช่วยกันรณรงค์ให้ประชาชนหันมาศึกษาสมุนไพรให้มากขึ้น การสูญเสียพื้นที่ป่าทำให้พืชสมุนไพรลดจำนวนลง เส้นทางศึกษารมชาติน้ำตกกระทิงมีสมุนไพรที่นำศึกษาอยู่มากมาย เช่น

- ต้นกำจัด แก้วปดพัน ลมวิงเวียน บำรุงโลหิต บำรุงหัวใจ ขับปัสสาวะ ขับระดู

- ค้างคาวดำ (นระพูสีไทย) แก้วปดตามร่างกาย ปวดท้อง

อาหารเป็นพิษ มะเร็ง บำรุงร่างกาย

- เจ็ดช้างสาร แก้วปดเมื่อย บำรุงกำลัง

- จันทน์แดง แก้ไข้ บำรุงตับ ปอด

หัวใจ ปวดท้อง จุก เสียด ร้อนใน

- เว่า แก้วผด ผื่น คัน ท้องอืดเพื่อ

จุก เสียด เสมหะ ไอ หืด

จุดศึกษาที่ 13 ทาก แดริคควิลาแห่งป่าดงดิบ

เมื่อเวลาเช้าป่าจะมีสัตว์ชนิดหนึ่งที่คนมักจะกลัวถึงแม้ตัวจะไม่โตเท่าช้างหรือเสือแต่ก็ไม่มีใครอยากพบมัน สัตว์ชนิดนี้คือ "ทาก" ทากเป็นสัตว์เลือดเย็นลักษณะคล้ายปลิงอาศัยอยู่บนใบไม้ที่มีความชื้นสูง อาหารของทาก คือ เลือดของสัตว์เลือดอุ่นไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือมนุษย์ จึงถูกขนานนามว่า "แดริคควิลาแห่งป่าดงดิบ" ทากไม่น่ากลัวอย่างที่คิด ไม่เคยมีใครพบว่าคนหรือสัตว์เสียชีวิตเพราะถูกทากดูดเลือด ในบริเวณใดที่พบทากเป็นจำนวนมากแสดงว่าบริเวณนั้นจะต้องมีสภาพป่าที่สมบูรณ์และมีสัตว์ป่าชุกชุม

